

Deres referanse:
20/11044-6

Vår referanse:
20/11044-7

Sted, Dato
Bryn, 11.03.2020

HØRINGSSVAR – FORSLAG TIL ENDRINGER I HVITVASKINGSLOVEN OG HVITVASKINGSFORSKRIFTEN

Det vises til høringsbrev fra Finansdepartementet av 17. desember 2019, vedlagt høringsnotat fra Finanstilsynet av 01.11.19 om forslag til endringer i hvitvaskingsloven med forskrift. Videre vises det til Justis- og beredskapsdepartementets brev av 22. januar 2020, samt Politidirektoratets brev datert 26. januar 2020 (mottatt av Kripos 21. februar 2020), hvoretter frist for innspill var satt til 4. mars 2020. Kripos er etter avtale gitt utsatt frist til 11. mars 2020.

Høringsnotatet inneholder utkast til lov- og forskriftsendringer på flere ulike områder i hvitvaskingsregelverket, herunder nærmere regler om tjenestetilbydere for virtuell valuta og anonyme forhåndsbetalte kort.

Kripos støtter i det vesentlige Finanstilsynets forslag og vurderinger, men gir nedenfor enkelte kommentarer til noen av punktene i høringsnotatet. Disse baserer seg hovedsakelig på vår erfaring fra etterforskning av organisert og annen alvorlig kriminalitet.

Pkt. 3.3.2 Utvidet definisjon av tjenestetilbydere – veksling mellom virtuelle valutaer

Kripos støtter forslaget om at tjenester som tilbyr veksling mellom virtuelle valutaer skal være omfattet av tjenestetilbyderbegrepet i hvitvaskingsforskriften § 1-3.

Kripos erfarer at kriminelle, i forbindelse med hvitvasking av straffbart utbytte, benytter tjenester som tilbyr veksling mellom virtuelle valutaer, såkalte swaptjenester. Vi ser blant annet eksempler på veksling fra lett tilgjengelig virtuell valuta (typisk Bitcoin) til privacy coins, noe som vanskelig-/umuliggjør videre sporing av utbyttet. Motsatt ser vi eksempler på veksling fra privacy coins til virtuell valuta som senere lett lar seg konvertere til vanlig FIAT-valuta, hvoretter sporing tilbake til mulig straffbar opprinnelse vanskelig-/umuliggjøres. Ytterligere vil vi nevne at veksling til virtuell valuta som er mindre påvirket av normale verdisvingninger, såkalte stablecoins, fremstår som fordelaktig med tanke på oppbevaring av straffbart utbytte.

En sentral utfordring ved etterforskning i virtuell valuta er å knytte reelle personer til transaksjoner. I den forbindelse representerer vekslings- og oppbevaringstjenestene en viktig kilde til informasjon, forutsatt at disse faktisk og fullgodt registrerer og oppbevarer korrekt

informasjon om sine kunder. Kripos erfarer en økende bruk av swaptjenester. De langt fleste slike tjenester tilbyr veksling uten krav om å registrere seg som kunde, hvoretter det eneste som kan innhentes av identifiserende opplysninger er IP-adresse benyttet ved vekslingen. Kripos har i konkrete saker, herunder sak omhandlende fremsatt terrortrussel, opplevd at politiets etterforskning har blitt vesentlig vanskeliggjort grunnet manglende tilgang til kundeopplysninger fra swaptjenester.

Pkt. 3.3.3 Klargjørende regler om hvem som er registreringspliktig

Kripos støtter videre forslaget om presisering av hvilke tjenestetilbydere som anses som registreringspliktige i Norge, herunder omfattende tjenester som markedsføres mot Norge.

Antall vekslings- og oppbevaringstjenester etablert i Norge er foreløpig begrenset. Dette medfører, etter hva Kripos erfarer, at norske aktører i betydelig grad benytter utenlandske tjenester. Utenlandske tjenester som spesifikt retter seg mot det norske markedet er foreløpig begrenset, men en økt innretning mot det norske markedet fra slike tjenester er påregnelig.

Pkt. 3.3.4 Øvrige endringer i reglene om registrering

Kripos støtter forslaget om endringer i registreringsprosessen for vekslings- og oppbevaringstjenester, slik at tilbydernes risikovurderinger og rutiner må forelegges Finanstilsynet før registrering. Vi foreslår i den forbindelse at det blant annet stilles krav om bruk av adekvat verktøy til sporing av virtuell valuta med tanke på avdekking av midlenes opprinnelse.

Kripos støtter også forslaget om klarere hjemmel for avslag på søknader som ikke oppfyller kravene i hvitvaskingsloven med forskrift.

Pkt. 7.3.1 Forbud mot betaling med anonyme forhåndsbetalte e-pengekort

Kripos støtter et forbud mot betaling med *anonyme* forhåndsbetalte e-pengekort, og legger til grunn at dette også omfatter anonyme kort hvortil kryptovaluta kan overføres via en bakenforliggende vekslingstjeneste.

Kripos har gjennom konkret etterforskning erfart at anonyme forhåndsbetalte e-pengekort utnyttes til realisering av utbytte fra straffbare handlinger, herunder i form av kontantuttak og forbruk. Et forbud mot betaling med slike kort antas, som ett av flere tiltak, ytterligere å vanskeliggjøre hvitvasking ved bruk av virtuell valuta.

Pkt. 11 og 17 Kundetiltak hvor kunden er etablert i høyrisikoland og hvor rapporteringspliktiges virksomhet er i utlandet

Kripos støtter forslaget om forsterkede tiltak overfor høyrisikoland. Spesielt behovet for en rask og effektiv oppfølging når kunden er etablert i et høyrisikoland og/eller rapporteringspliktiges virksomhet befinner seg i utlandet, tilsier etter vårt syn at det er hensiktsmessig at Finansdepartementet og tilsynsmyndigheter gis en egen vedtakshjemmel.

Kripos mener imidlertid at det fremstår som uklart om forslaget vedrørende dagens § 4-10 er at denne bestemmelsen skal inngå i ny § 4-14 (jf. notatets s. 56), eller om det foreslås at dagens § 4-10 skal bli ny § 4-13. Uansett viser bestemmelsene til EØS-avtalen vedlegg IX nr. 23bb, uten at det fremkommer hva det materielle innholdet i forordningen er. Vi mener at reguleringen bør fremstå så klar og forutsigbar for pliktsubjektene som mulig, og foreslår derfor at bestemmelsen omarbeides slik at innholdet i rapporteringsplikten kommer klart frem.

Pkt. 15 Bruk av personopplysninger

Kripos støtter forslaget om å endre ordlyden i hvitvaskingsforskriftens § 6-1 fra "særlig

sensitive personopplysninger" til "særlige kategorier personopplysninger", slik at det ikke oppstår tvil om at det er de konkrete kategoriene i personopplysningsloven det vises til.

Det kan imidlertid stilles spørsmål ved om Finanstilsynets vurdering i pkt. 15.3 er tilstrekkelig konkret og balansert etter personopplysningsreguleringen. Slik Kripos ser det er det klare utgangspunktet i personopplysningsloven at det ikke er anledning til å behandle "særlige kategorier personopplysninger". For at slike opplysninger likevel skal kunne behandles må det i tillegg til å foreligge et behandlingsgrunnlag foretas en vurdering av om behandlingen er nødvendig av hensyn til viktige allmenne hensyn. Etter vår vurdering fremstår vurderingen og hjemmelen for vid og generell, og det fremstår som uklart hvilke konkrete plikter som skal påhvile den rapporteringspliktige.

Pkt. 16 Lagring av personopplysninger

Kripos støtter forslaget til utvidet lagringsplikt i 10 år for kunder og enkelttransaksjoner som har vært vurdert til høy risiko og underlagt forsterket kundetiltak. Forslaget gir etter vårt syn også bedre sammenheng med den strafferettslige reguleringen, da foreldelsesfristen for grov hvitvasking er 10 år jf. straffeloven § 338 første ledd jf. § 86.

Med hilsen

Ketil Haukaas

Saksbehandlere:

Richard Beck Pedersen
politiadvokat
Tlf.: 92282961

Kurt Arne Sandvik
seniorrådgiver
Tlf.: 23208956

Kopi:

Det nasjonale statsadvokatembetet

